

Beredskabsplan og handlevejledning

Vold og overgreb mod børn og unge

Til ledere og medarbejdere i Esbjerg Kommune

Revideret august 2026

Esbjerg
Kommune

Forord

Dette beredskab retter sig mod alle ledere og medarbejdere ansat i Esbjerg Kommune, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år.

Beredskabet skal hjælpe med at sikre en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager med mistanke eller viden om vold og/eller overgreb.

På et område, som er meget komplekst og kan vække usikkerhed, handletrang og stærke følelser, kan beredskabet hjælpe os med at huske mange detaljer – og give os overskud til altid at have fokus på barnet/den unge.

Alle børn og unge i Esbjerg Kommune har krav på en tryk opvækst.

Beredskabet tager udgangspunkt i Barnets Lov samt Esbjerg Kommunes Børn- og ungepolitik. Esbjerg Kommune deltager fra 2025, sammen med Syd- og Sønderjyllands Politi, i et partnerskab med Barndom Uden Vold med henblik på at øge fokus, styrke forebyggelsen og tilbyde den rette hjælp til børn, unge og familier der rammes af vold i hjemmet.

Kommunalbestyrelsen lægger stor vægt på, at børn og unge skal have lige muligheder for et godt liv på trods af forskellige forudsætninger.

Indholdet og handlevejledningerne er revideret i 2026 af en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Borger & Arbejdsmarked og Børn & Kultur.

Der er i tillæg til beredskabsplanen udarbejdet et action card til brug for medarbejdere, der har behov for en hurtig guide til at kunne handle korrekt i akutte situationer.

Beredskabsplanen og relaterede oplysninger kan findes på Esbjerg Kommunes [hjemmeside](#).

Pia Niemann Damtoft

Direktør for Borger & Arbejdsmarked

René G. Nielsen

Direktør for Børn & Kultur

Arbejdsgruppen består af repræsentanter fra

- Familierådgivningen
- Ungehuset
- Dagtilbud
- Skole
- PPR & Videncenter
- Sundhedsplejen
- Sekretariatet for Borger & Arbejdsmarked

Planen er trådt i kraft i 2018, opdateret i 2021, revideret i 2022, opdateret i 2024 og revideret i 2026

Indhold

Forord	1
Indhold	2
Formålet med beredskabet	3
Definitioner og begreber	3
Forebyggelse af vold og overgreb	4
Tidlig opsporing af vold og overgreb: Tegn og signaler	6
Underretningspligt	9
Sådan viser du omsorg for børn og unge, der (måske) er udsat for vold eller overgreb	10
Bekymring, mistanke og konkret viden.....	11
Esbjerg Kommunes whistleblowerordning	12
Handlevejledninger	12
Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af forældre eller stedforældre	13
Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af andre voksne end forældre, stedforældre eller ansatte ved Esbjerg Kommune.....	14
Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af et barn eller ung under 18 år	15
Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af en ansat i Esbjerg Kommune	16
Task Force	17
Hvad sker der, når Familierådgivningen modtager en underretning om vold eller overgreb? ..	17
Organisering af beredskabet i Esbjerg Kommune	19
Vigtige kontaktoplysninger	20

Formålet med beredskabet

Formålet med beredskabet er at sikre, at medarbejdere og ledere i Esbjerg Kommune:

- Kan **identificere tegn** og signaler på, at et barn/en ung kan være udsat for vold eller overgreb.
- Er bevidste om **den skærpede underretningspligt**, handlepligt og handlemuligheder i forbindelse med viden eller mistanke om vold eller overgreb.
- Kan give børn og unge **tryghed** og inddrage deres perspektiv i hele forløbet, hvis der er mistanke eller viden om vold eller overgreb.
- Kan understøtte en **hurtig, ensartet og professionel håndtering** af sager, der vedrører vold eller overgreb.
- **Arbejder forebyggende** og skaber rammer, der forhindrer, at vold og overgreb mod børn og unge kan finde sted i kommunens institutioner.

Definitioner og begreber

Hvis du får mistanke eller konkret viden om vold eller overgreb mod et barn eller en ung under 18 år, skal du sende en underretning til Familierådgivningen (se side 9). I en underretning er det vigtigere, at du kan beskrive, hvad du er bekymret for, end at du kan formulere den korrekte betegnelse for, hvilken type vold eller overgreb der er tale om. De følgende definitioner skal derfor opfattes som baggrundsviden, så du er bevidst om, at vold og overgreb dækker over både fysiske, psykiske og digitale handlinger. Fælles for dem er, at de alle er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos børn og unge og bringer deres udvikling og sundhed i fare.

Fysisk vold: defineres som en handling eller hændelse, hvor forælderen, den primære omsorgsgiver eller den fagperson eller frivillige, som har barnet/den unge i sin varetægt, forvolder smerte eller skader barnet/den unge fysisk. Volden kan komme til udtryk ved fx at slå, sparke, ruske, bide, kvæle, skolde, brænde eller forgifte. Volden kan være en intenderet handling eller ske i affekt. Der kan være tale om en enkeltstående handling eller gentagne episoder.

Psykisk vold: defineres som et mønster af gentagende handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet/den unge, at barnet/den unge er værdiløs, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket, uønsket eller lignende. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke verbale handlinger, der afviser og nedgør, udnytter og opfordrer til asocial adfærd, truer og skræmmer eller isolerer barnet/den unge. Den psykiske vold kan være begået af personer i barnets/den unges hjem eller af fagpersoner eller frivillige, som har barnet/den unge i sin varetægt.

Overværelse af vold: At overvære vold er, når et barn eller en ung ser, hører, mærker eller på anden måde oplever, at en forælder eller en anden primær omsorgsgiver udøver fysisk eller psykisk vold mod den anden forælder eller en søskende. At overvære vold kan også være, når et barn eller en ung latent oplever optræk til fysisk eller psykisk vold eller eftervirkningerne af voldsepisoden. At overvære vold i nære relationer kan have alvorlige konsekvenser for børn og unges sundhed og trivsel.

Seksuelle overgreb: Et seksuelt overgreb er en handling rettet mod et barn eller en ung, hvor en voksen eller et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet/den unge til at indgå i seksuelle aktiviteter. Ud over de identitets- og sundhedsmæssige konsekvenser, skader seksuelle overgreb også børn og unges evne til at indgå tillidsfuldt i relationer.

Digitale overgreb: Et digitalt overgreb er en eller flere digitale handlinger rettet mod et barn eller en ung, hvor en voksen, et andet barn eller en ung udnytter barnet i en grad, der skader eller krænker barnet/den unge, fx ved grooming, optagelse eller deling af intimt materiale eller ved afpresning med økonomisk eller seksuelt formål. Digitale overgreb kan begås af fremmede såvel som nære relationer. Barnet/den unge ved ofte ikke, hvor mange eller hvem der har været vidne til overgrebet, fordi billedet eller videomaterialet potentielt kan være delt med mange. Digitale overgreb kan også være hybrid fx ved at starte digitalt og siden blive fysiske – eller omvendt.

Forebyggelse af vold og overgreb

Forebyggelse handler om at forhindre, at børn og unge bliver udsat for vold og overgreb.

Der kan arbejdes med ydre forebyggelse, fx ved at sikre gode og tydelige regler og rammer i kommunens institutioner, og indre forebyggelse ved at arbejde med børn og unges evne til at genkende og forstå egne følelser og grænser.

Tidlig opsporing handler om at identificere de børn og unge, der bliver, eller har været, udsat for vold eller overgreb hurtigst muligt.

Fokuspunkterne i arbejdet med forebyggelse og tidlig opsporing er bl.a. at skabe et **åbent miljø**, hvor det er naturligt for kollegaer at lufte tvivl og tale om bekymringer, så sandsynligheden for at opdage de alvorlige sager stiger. Derudover er det vigtigt at give børn og unge **tryghed og tillid** til, at hemmeligheder tages alvorligt og håndteres rigtigt, så de i højere grad tør betro sig til de voksne. Det er også væsentligt at have fokus på pædagogiske indsatser til at **styrke børn og unges selvværd** samt udvikle kendskabet til deres egen krop og rettigheder. Det kan hjælpe dem til at sætte grænser og sige fra.

Vigtige refleksionsspørgsmål til din arbejdsplads

- Hvordan møder vi børn og unge – i samtale, relation, samvær og undervisning? Har vi klare spilleregler for omgangsformen mellem børn og voksne?
- Har vi gode procedurer ved ansættelse af nyt personale, og hvordan sikrer vi en kontinuerlig kompetenceudvikling for vores medarbejdere?
- Hvordan arbejder vi med at opnå en fælles forståelse af begreberne vold og seksuelle overgreb på vores arbejdsplads?
- Har vi et godt tværfagligt samarbejde om vores børn og unge? Søger vi sparring, når vi er i tvivl eller bekymrede?
- Er alle medarbejdere bevidste om – og overholder – retningslinjerne i forhold til beredskab, handling og sagsge, når der opstår mistanke eller konkret kendskab til et overgreb?

Det tværfaglige samarbejde i Esbjerg Kommune

Et vigtigt element i det forebyggende arbejde er det tværfaglige samarbejde. Forskellige faggrupper har forskellige kompetencer, erfaringer og værktøjer. Jo flere af disse, vi bringer i spil, og jo mere vi er lydhøre over for hinandens input på tværs af faggrænser, forvaltninger og sektorer, jo større chance har vi for at skabe gode resultater.

I Esbjerg Kommune arbejder vi med TVÆRS-samarbejde, som netop har til formål at sikre tværfaglig koordinering og samarbejde. I TVÆRS-samarbejdet mødes relevante aktører omkring et barn eller en ung, fx repræsentanter fra skolen eller daginstitutionen, familierådgivningen, sundhedsplejen, SSP, PPR & Videncenter, barnet/den unges forældre og barnet/den unge selv med henblik på at drøfte og finde løsninger på bekymringer og udfordringer vedrørende barnet eller den unge. TVÆRS-samarbejdet kan bidrage til at forebygge mistrivsel i bred forstand, men også mere konkret ved at forebygge, at konflikter i familier eskaleres og eventuelt udvikler sig til psykisk og/eller fysisk vold.

Særligt til ledere i Esbjerg Kommunes institutioner

Alle medarbejdere kommer med forskellige normer. Noget, som virker indlysende for nogle, er ikke nødvendigvis indlysende for andre. Hvis du som leder i en institution vil arbejde med spillereglerne for samværet med børn på jeres arbejdsplads, er det en god idé at få afstemt normerne og talt om, hvor grænserne går hos jer.

Nedenfor følger en række spørgsmål, som kan være relevante for en sådan drøftelse:

- Har vi den nødvendige viden om børn og unges normale seksuelle adfærd?
- Er det i orden at give børn og unge kram, knus eller kys?
- Har vi regler for, hvem der sover sammen med børn og unge, når vi er på tur?
- Hvordan taler vi om seksuelle handlinger, kønsorganer osv.? Hvilke ord bruger vi?
- Hvad er en acceptabel påklædning på vores arbejdsplads?
- Hvornår, hvor og hvor længe er det OK, at voksne er alene med børn og unge?
- Kan vi sende nye medarbejdere alene på tur med børn og unge?
- Går vi i bad eller klæder om sammen med børn og unge?
- Hvilket sprog bruger vi indbyrdes som voksne i forhold til børn og unge?
- Har vi brug for særlige regler i forhold til bestemte situationer? Fx besked til nærmeste leder, notatpligt eller lignende?

Tidlig opsporing af vold og overgreb: Tegn og signaler

Tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb er vigtigt. Jo før du opdager og reagerer på noget bekymrende ved et barn eller en ung, jo bedre er chancen for at hjælpe barnet/den unge og mindske følgevirkningerne. Det kan være svært – selv for erfarne fagfolk – at gennemskue baggrunden for børn og unges reaktioner og eventuelle mistriksel, fordi børn og unge er forskellige og reagerer forskelligt. Nogle er direkte og fortæller om deres oplevelser til en voksen, de har tillid til. Andre fortæller det indirekte og kun antydningvist. De fleste børn og unge er dog tilbageholdende med at

fortælle om oplevede overgreb. Derfor er det vigtigt, at du kender de tegn og signaler, som børn og unge kan udvise, når de udsættes for vold eller overgreb:

Risikofaktorer

Vold og overgreb finder sted i alle typer af familier – også familier, vi som fagpersoner betegner som ressourcestærke. Undersøgelser viser, at tæt på hvert sjette barn i Danmark vokser op med vold i hjemmet¹. Vold og overgreb sker hyppigst i familier, hvor forældrene har lav uddannelse, lav grad af tilknytning til arbejdsmarkedet og hvor der tillige er misbrug eller psykisk sygdom. I forhold til børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk viser undersøgelser, at de i gennemsnit lever med vold over længere tid end etnisk danske børn². Anbragte børn har også forøget risiko for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb, og der er derfor grund til, at du som fagperson er særligt opmærksom på børn og unge i denne målgruppe.

Ændringer i adfærd

Hvis et barn eller en ung pludselig ændrer adfærd, kan det ofte skyldes, at der foregår noget voldsomt i barnets eller den unges liv. Hvis et barn fx ændrer sig fra at være aktivt, livligt, udadvendt og socialt velfungerende til at blive passivt, angst eller måske aggressivt, trække sig fra venner og undgå skolen eller sit dagtilbud, bør det ALTID give anledning til skærpet opmærksomhed. I disse situationer bør du som fagperson altid være nysgerrig på det, du ser, bl.a. ved at tale med barnet eller den unge om din bekymring og søge sparring hos dine kollegaer, din leder eller andre samarbejdspartnere. Ændringer i børn og unges adfærd er ikke nødvendigvis tegn på vold eller overgreb, men er hyppige tegn på, at noget er galt.

Atypisk adfærd

Hvis du møder et barn eller en ung, som udviser en atypisk adfærd, kan der være grund til bekymring. Det kan fx være, hvis barnet eller den unge har hyppige skift af daginstitution eller skole, påfaldende eller ikke alderssvarende viden om seksuelle emner, udviser modvilje mod at være sammen med personer af et bestemt køn, udviser adfærd, der er yngre end alderssvarende (regredierende adfærd), har ufrivillig vandladning eller afføring, er selvskadende, har opmærksomhedsvanskeligheder eller har svært ved at affektregulere.

Dette er blot nogle eksempler, og det er ikke muligt at lave en udtømmende liste. Det vigtigste er, at du som fagperson reagerer på det, hvis du bemærker noget påfaldende ved adfærden hos et barn eller en ung, som du måske ikke kender i forvejen.

¹ [Vold mod børn i Danmark 2025](#), Børns Vilkår 2025

² [Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark](#), VIVE 2016

Særligt om børn og unge med handicap

Børn og unge med handicap eller funktionsnedsættelse har øget risiko for at blive udsat for vold og overgreb. Børn og unge med handicap har oftest en større berøringsflade med forskellige fagpersoner end øvrige børn. De skal ofte behandles, undersøges og udredes. Samtidig kan de være afhængige af hjælp til personlig pleje og støtte. Nogle kan være vant til, at kroppen berøres, fx i forbindelse med hygiejne. Det kan derfor være svært for dem at mærke egne grænser og sige fra.

Handicap kan udgøre en særlig udfordring i forhold til opsporing af overgreb, særligt hvis barnet/den unge har vanskeligheder med at kommunikere med omverdenen. Som fagperson kan du have svært ved at tolke adfærd, tegn og reaktioner, så det har stor betydning, at du kender barnets/den unges handicap og er opmærksom på at reagere på ændringer i adfærd. Det er også vigtigt, at du bidrager til, at børn og unge med handicap lærer at sætte grænser og sige fra over for uønsket kontakt. Du kan læse mere i SISO's [Håndbog om vold og seksuelle overgreb mod børn med handicap](#).

Sundhedsplejens hjemmebesøg hos småbørnsforældre i Esbjerg Kommune

Sundhedsplejersken har en kontinuerlig opmærksomhed på – og observerer – tegn på vold i nære relationer.

Sundhedsplejersker møder familier på et tidspunkt, hvor der for langt de fleste er håb og drømme om et kommende familieliv. Dette er en oplagt mulighed for at være nysgerrig på, hvordan familien håndterer uoverensstemmelser og for eventuelt opspore vold i nære relationer. Jo tidligere opsporing, jo hurtigere kan den nødvendige støtte til familien etableres, hvilket kan få stor betydning for barnets og forældrenes trivsel samt deres fysiske og psykiske helbred.

I Esbjerg Kommune tilbydes hjemmebesøg fra Sundhedsplejen i graviditeten, hvis egen læge og/eller jordemoder henviser den gravide til Sundhedsplejen, eller hvis familien selv henvender sig med ønske om et besøg. Ellers vil første hjemmebesøg aflægges efter barnets fødsel.

Er der mistanke om vold i en nær relation, vil sundhedsplejersken have en støttende rolle i familien og samtidig sætte et tværfagligt samarbejde i gang. Der kan desuden henvises til relevante tilbud i kommunen eller på landsplan.

Underretningspligt

Alle borgere har pligt til at underrette de sociale myndigheder, hvis de får kendskab til vold eller overgreb mod et barn eller en ung. For medarbejdere og ledere i det offentlige, som har kontakt med børn og unge i forbindelse med deres arbejde, gælder **den skærpede underretningspligt**, som indebærer, at du som ansat i Esbjerg Kommune har pligt til at underrette Familierådgivningen, hvis du får mistanke eller konkret viden om et barn eller en ung, som udsættes for vold eller overgreb.

Barnets Lov § 133 Stk. 1, 4

Personer der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage (...) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Den skærpede underretningspligt er personlig

Du har som medarbejder ansvar for at reagere og handle på din egen bekymring. Det betyder, at du **skal** underrette, også selvom du har drøftet sagen med kollegaer eller din leder, som måske ikke er enige i, at der er grundlag for en underretning. Det er til enhver tid dit eget ansvar, og du skal ikke undlade at underrette, hvis din leder eventuelt er uenig med dig.

Den skærpede underretningspligt gælder også, selvom der allerede er et samarbejde i gang om barnet eller den unge. Det betyder, at du i nogle situationer skal underrette, selvom du ved, at der allerede er kontakt mellem familien og Familierådgivningen.

Du har skærpet underretningspligt i din arbejdstid, samt hvis du uden for arbejdstid kontaktes i forbindelse med din arbejdsfunktion.

Er du i tvivl?

Hvis du er i tvivl om, hvordan du skal forholde dig til en eventuel underretning, kan du få hjælp og vejledning ved opkald til Familierådgivningen på telefonnummer **7616 3508**

Indholdet i en underretning

Når du har besluttet dig for at lave en underretning til Familierådgivningen, skal du gå ind på Esbjerg Kommunes hjemmeside under [Bekymret for et barn](#) og vælge underretningsskemaet "Underretning om udsatte børn/unge (professionelle)".

Når du har udfyldt underretningsskemaet online, vurderer Familierådgivningen underretningen inden for 24 timer. Hvis du vurderer, at situationen er akut, kan du i stedet ringe til Familierådgivningen på 7616 3508. Uden for Familierådgivningens åbningstid kan du ringe til politiet på telefon 114.

Orientering af forældre

Som medarbejder må du **ikke** orientere forældre om, at du vil lave en underretning, når det drejer sig om vold eller overgreb.

Hvis den person, du mistænker, er en anden voksen end forældrene selv eller et andet barn eller en ung, er det din leders ansvar at orientere forældrene.

Hvis den mistænkte er en forælder eller et andet familiemedlem, er det Familierådgivningen, som orienterer forældrene om underretningen. Familierådgivningen har et tæt samarbejde med Syd- og Sønderjyllands Politi og Børnehus Syd i sager om vold og overgreb og vurderer fra sag til sag, hvornår og hvordan forældrene skal inddrages i sagerne. Der kan være sager, hvor politiet skal udføre efterforskning og fx sikre beviser, inden forældrene kan få besked om underretningen.

Hvis du er i tvivl om, hvem du skal orientere eller har andre spørgsmål i forbindelse med underretningen, kan du kontakte Familierådgivningen på telefon 7616 3508.

Underretning til Ankestyrelsen

Hvis du som fagperson oplever, at kommunen ikke handler tilstrækkeligt hurtigt eller relevant på baggrund af en underretning, kan du sende en underretning direkte til Ankestyrelsen. Ankestyrelsen har mulighed for at pålægge kommunen at foretage konkrete sagsbehandlingsskridt eller træffe afgørelser i sagen.

Inden kontakt til Ankestyrelsen anbefales det, at du først kontakter Familierådgivningen, da der kan være tale om, at Familierådgivningen har handlet i sagen, men at du som fagperson endnu ikke har fået en tilbagemelding.

Sådan viser du omsorg for børn og unge, der (måske) er udsat for vold eller overgreb

Selvom det kan være vanskeligt, så er det vigtigt, at du som fagperson stiller dig til rådighed, hvis et barn eller en ung vil fortælle dig om ubehagelige oplevelser i hjemmet eller lignende. Det kan være første og sidste gang, barnet eller den unge har mod og lyst til at fortælle det til nogen. Det er derfor vigtigt, at du som voksen er nærværende, empatisk og lyttende. Du må gerne spørge forsigtigt ind, men ikke udspørge, og først og fremmest give barnet/den unge muligheden for at fortælle dig de ting, som han eller hun selv ønsker at fortælle.

Du må ikke trække dig fra barnet/den unge eller få barnet/den unge til at føle sig forkert. Du skal hjælpe med at bryde tabuet om at tale om oplevelser med vold og overgreb, bl.a. ved at vise, at du tror på, hvad barnet/den unge fortæller og ved at forsikre barnet/den unge om, at du vil hjælpe.

For de fleste fagpersoners vedkommende opstår mistanke om vold eller overgreb mod konkrete børn og unge sjældent, og det er derfor helt normalt at blive usikker på, hvordan du skal agere i situationen, og hvordan du hjælper barnet/den unge bedst muligt. Det vigtigste er, at du søger sparring, hvis du er i tvivl. Du kan fx sparre med din leder eller ringe til Familierådgivningen på telefon 7616 3508.

Bekymring, mistanke og konkret viden

Sager med vold eller overgreb mod børn og unge kan inddeles i tre niveauer: bekymring, mistanke og konkret viden.

Graden af viden har betydning for den videre handling. Ved alle tre niveauer bør du drøfte sagen med din leder og eventuelt søge sparring hos Familierådgivningen.

Husk!

Bekymring for mistrivsel og udsagn fra børn og unge, eller fra andre, om vold og overgreb skal **ALTID** tages alvorligt!

Er du i tvivl om noget, så kontakt
Familierådgivningen på telefon 7616 3508

Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn, en ung eller deres familie. Bekymringen kan være opstået på baggrund af et barns generelle mistrivsel eller adfærdssændringer, som du ikke kender grunden til. Bekymringen kan i første omgang føre til observation af barnet i en periode og evt. samtale med forældrene, medmindre bekymringen går på, om forældrene begår vold eller overgreb mod barnet eller den unge. I nogle tilfælde vil det være relevant at udarbejde en underretning på baggrund af en bekymring. Det afhænger bl.a. af, hvor alvorlig bekymringen er og hvor pludseligt bekymringen er opstået.

Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet eller den unge, på baggrund af udsagn fra barnet eller den unge, eller hvis barnet eller den unge udviser en anderledes adfærd end normalt (se side 7). Mistanke kan også opstå på baggrund af udsagn eller oplysninger fra andre.

Når du får mistanke om vold eller overgreb mod et barn eller en ung, skal du **ALTID** udarbejde en underretning.

Konkret viden

Konkret viden handler om de situationer, hvor du får konkret kendskab til, at et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling i form af fysisk vold, psykisk vold eller seksuelle overgreb, herunder digitale overgreb, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet eller den unge selv, fra vidner eller fra en tilståelse fra den person, som har begået overgrebet. Hvis du får viden om, at et barn eller en ung har været udsat for vold eller overgreb, skal du *altid* underrette. I sager med konkret viden vil der ofte være tale om en akut underretning, og i så fald skal du kontakte Familierådgivningen på telefon 7616 3508. Uden for almindelig arbejdstid kan du ringe til politiet på telefon 114, som vil stille dig om til den sociale bagvagt. Husk, at en mundtlig underretning altid bør følges op af en skriftlig underretning.

Konkret viden skal **ALTID** føre til en underretning!

Esbjerg Kommunes whistleblowerordning

Esbjerg Kommune ønsker, at alvorlige lovovertrædelser, seksuelle krænkelser og øvrige alvorlige forhold begået på de kommunale arbejdspladser kommer frem i lyset. Ansatte i Esbjerg Kommune og samarbejdspartnere har derfor mulighed for at henvende sig til whistleblowerordningen med oplysninger om alvorlige fejl og forsømmelser i kommunen, herunder viden eller mistanke om, at en ansat har begået vold eller overgreb mod et barn eller ung under 18 år.

Som udgangspunkt skal du som medarbejder benytte de ordinære handleveje, men der kan være særlige forhold som gør, at du har vanskeligt ved det. Whistleblowerordningen skal derfor betragtes som et alternativ, som kan bruges, hvis du som medarbejder, ikke føler dig tryk ved at bruge de almindelige kanaler, eller hvis du fx har henvendt dig til ledelsen om et alvorligt forhold, uden at der tages hånd om det.

Du kan kontakte whistleblowerenheden ved at indsende en indberetning på Esbjerg Kommunes whistleblowerportal: <https://www.esbjerg.dk/om-kommunen/whistleblower>.

Handlevejledninger

På de følgende sider beskrives handlevejledninger for ledere og medarbejdere ved henholdsvis "mistanke" og "konkret viden". Handlevejledninger er kategoriseret efter, hvem din mistanke eller viden vedrører:

- Forældre eller stedforældre
- Andre voksne end forældre, stedforældre eller ansatte ved Esbjerg Kommune
- Børn og unge under 18 år
- Ansatte ved Esbjerg Kommune

Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af forældre eller stedforældre

I alle sager gælder følgende

- **Tal ikke med forældrene om sagen**
- Mistanke eller konkret viden om vold og overgreb skal ALTID føre til en underretning
- Underretningspligten vægter højere end tavshedspligten
- Underretningspligten gælder, selvom der allerede er et samarbejde i gang om barnet eller den unge
- **Ved digitale overgreb:** husk at sikre dokumentation. Hjælp barnet eller den unge med at tage screenshots eller på anden vis gemme beviser for de digitale overgreb, så det senere kan anvendes i en eventuel politisag. Undlad så vidt muligt at gemme materialet på din egen telefon eller computer.

Som medarbejder

Som leder

Ved mistanke om vold eller overgreb

Ved mistanke om vold eller overgreb

- Drøft eventuelt din mistanke med en kollega, som også kender barnet. Fortæl din nærmeste leder om din mistanke.
- Skriv ned: Hvilke tegn, signaler og hændelser ligger til grund for din mistanke? Lad være med at fortolke. Skriv det, du observerer.
- Hold fokus på barnet. Lyt, vær opmærksom på signaler og spørg åbent og nysgerrigt. Lad være med at udspørge og afhøre.
- Vis omsorg for barnet. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag.
- Aftal med din leder, hvem der gør hvad i forbindelse med underretning.
- Hvis din leder ikke er til stede – eller er uenig med dig – er du forpligtet til at gå videre med din mistanke. Kontakt eventuelt Familierådgivningen for sparring, eller send en underretning med det samme.

- Som leder har du ansvar for at følge op på en mistanke.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder. Drøft eventuelt sagen med en lederkollega. Husk at tage notat.
- Underret Familierådgivningen med det samme, hvis du vurderer, at der er grundlag for det. Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Familierådgivningen.
- Orienter din medarbejder om, hvordan du er gået videre med mistanken.

Ved konkret viden om vold eller overgreb

Ved konkret viden om vold eller overgreb

- Orienter omgående din leder og aftal, hvem der gør hvad i forbindelse med underretning.
- Hvis din leder ikke er til stede – eller er uenig med dig – er du forpligtet til at gå videre med sagen (underrette). Kontakt eventuelt Familierådgivningen for sparring.

- Sørg for, at Familierådgivningen straks bliver underrettet.
- Hvis du underretter mundtligt eller telefonisk, skal der efterfølgende hurtigst muligt sendes en skriftlig underretning.

Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af andre voksne end forældre, stedforældre eller ansatte ved Esbjerg Kommune

I alle sager gælder følgende

- Mistanke eller konkret viden om vold og overgreb skal ALTID føre til en underretning
- Underretningspligten vægter højere end tavshedspligten
- Underretningspligten gælder, selvom der allerede er et samarbejde i gang om barnet/den unge
- **Ved digitale overgreb:** husk at sikre dokumentation. Hjælp barnet eller den unge med at tage screenshots eller på anden vis gemme beviser for de digitale overgreb, så det senere kan anvendes i en eventuel politisag. Undlad så vidt muligt at gemme materialet på din egen telefon eller computer. Du kan eventuelt vejlede forældrene i at sikre beviserne.

Som medarbejder

Ved mistanke om vold eller overgreb

- Drøft eventuelt din mistanke med en kollega, som også kender barnet. Fortæl din nærmeste leder om din mistanke.
- Skriv ned: Hvilke tegn, signaler og hændelser ligger til grund for din mistanke? Lad være med at fortolke. Skriv det, du observerer.
- Hold fokus på barnet. Lyt, vær opmærksom på signaler og spørg åbent og nysgerrigt. Lad være med at udspørge og afhøre.
- Vis omsorg for barnet. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag.
- Aftal med din leder, hvem der gør hvad i forbindelse med underretning.
- Hvis din leder ikke er til stede – eller er uenig med dig – er du forpligtet til at gå videre med din mistanke. Kontakt eventuelt Familierådgivningen for sparring.

Som leder

Ved mistanke om vold eller overgreb

- Som leder har du ansvar for at følge op på en mistanke.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder. Drøft eventuelt sagen med en lederkollega. Husk at tage notat.
- Orienter som udgangspunkt altid forældrene, før du sender en underretning. Hvis du er i tvivl om, hvordan du skal forholde dig til forældrene, kan du kontakte Familierådgivningen for råd.
- Underret Familierådgivningen med det samme, hvis du vurderer, at der er grundlag for det. Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Familierådgivningen.
- Orienter din medarbejder om, hvordan du er gået videre med mistanken.

Ved konkret viden om vold eller overgreb

- Orienter straks din leder om din viden. Din leder skal hurtigst muligt kontakte forældrene eller forældremyndighedsindehaverne herom.
- Aftal med din leder, hvem der gør hvad i forbindelse med underretning.
- Hvis din leder ikke er til stede – eller er uenig med dig – er det dig, der skal gå videre med sagen. Du kan kontakte Familierådgivningen for råd og vejledning.

Ved konkret viden om vold eller overgreb

- Orienter hurtigst muligt forældrene eller forældremyndighedsindehaverne om den viden, du har fået herom.
- Sørg for, at Familierådgivningen straks bliver underrettet.
- Hvis du underretter mundtligt eller telefonisk, skal der efterfølgende hurtigst muligt sendes en skriftlig underretning.

Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af et barn eller ung under 18 år

Børn og unge under 18 år kan udsætte andre børn og unge for overgreb. Konsekvenserne kan være lige så alvorlige, som hvis overgrebet begås af en voksen. Derfor skal du handle på din mistanke eller viden, også hvis det drejer sig om et barn eller en ung under 18 år.

Du skal være opmærksom på, at både barnet der har været udsat for volden eller overgrebet og barnet eller den unge der har begået overgrebet, har brug for hjælp og støtte.

Særligt vedrørende seksuelle overgreb

Det kan være svært at vurdere, om en seksuel handling mellem børn/unge er et overgreb eller en eksperimenterende leg. Til hjælp for din vurdering kan du bl.a. overveje følgende:

- Alder og aldersforskel mellem de involverede børn/unge
- Er nysgerrigheden og interessen gensidig?
- Er der nogen af børnene/de unge som stiller krav om hemmeligholdelse? Er der en af dem, der virker kuet?
- Bruges der magt og trusler?

Som medarbejder

Ved mistanke eller konkret viden om vold eller overgreb

- Hvis du har overrasket børnene i situationen, bør du spørge dem neutralt og lyttende, hvad de laver.
- Drøft eventuelt din mistanke eller viden med en kollega, som også kender børnene.
- Gå til din nærmeste leder og fortæl om det, du har set eller hørt. Aftal de næste skridt vedrørende orientering af forældre og underretning. Hvis din leder ikke er til stede – eller er uenig med dig – er det dig, der skal gå videre med sagen. Kontakt eventuelt Familierådgivningen for sparring, eller send en underretning med det samme.
- Skriv ned: Hvilke tegn, signaler og hændelser ligger til grund for din mistanke? Lad være med at fortolke. Skriv det, du observerer.
- Vis omsorg og interesse for begge børn/unge. Vær til rådighed for dem.

Som leder

Ved mistanke eller konkret viden om vold eller overgreb

- Vurder de oplysninger, du får, og overvej, om karakteren tyder på vold eller overgreb.
- Hvis du er i tvivl, kan du drøfte sagen med en lederkollega eller kontakte Familierådgivningen.
- Overvej, hvornår og hvordan forældrene til begge børn/unge skal orienteres.
- Hvis det er klart, at der er tale om vold eller overgreb, bør du med det samme orientere forældrene til begge/alle børn om situationen, hvis de alle er under 15 år. Hvis du vurderer, at der er tale om et overgreb begået af en ung over 15 år, skal det måske politianmeldes. Der kan derfor være sager, hvor forældrene til den unge, som har begået overgrebet, ikke skal orienteres med det samme.
- Send en underretning på hvert af de involverede børn og unge, så de kan få den hjælp og støtte, de har behov for.

Vil du vide mere?

Center for Voldtægts ofre tager bl.a. imod børn og unge, der har været tvunget eller forsøgt tvunget til seksuelle handlinger. Du kan læse om det [her](#).

Fønix Danmark tilbyder udredning, behandling og supervision vedrørende børn og unge i bekymrende seksuel udvikling. Du kan læse om Fønix [her](#).

Janus Centeret tilbyder specialiseret rådgivning, supervision, undervisning og mediation i forbindelse med sager, der omhandler børn og unge mellem 4 og 18 år med seksuelle adfærdsproblemer. Læs mere [her](#).

Læs desuden **VIVE's** [erfaringsopsamling](#) om Børn, der krænker andre børn.

Mistanke eller viden om vold eller overgreb begået af en ansat i Esbjerg Kommune

Som medarbejder

Ved mistanke eller konkret viden om vold eller overgreb

- Kontakt din leder – og kun din leder – hvis du har viden om vold eller overgreb begået af en ansat i Esbjerg Kommune. Din leder har ansvar for at gå videre med sagen og inddrage Task Force. Hvis din leder ikke er til stede – eller hvis du mistænker, at lederen beskytter den mistænkte medarbejder – skal du kontakte din leders leder eller eventuelt Esbjerg Kommunes whistleblowerordning.
- Noter hændelser og de videre handlinger i forhold til din mistanke eller viden.
- Hvis det er forældrene, der kommer til dig med en mistanke om, at der er begået vold eller overgreb mod deres barn, kan du bede forældrene om at skrive deres samtaler med barnet ned. Orienter dem samtidig om deres mulighed for selv at lave en underretning.
- Hvis mistanken er rettet mod din leder, skal du kontakte din leders leder direkte. Din leders leder har ansvar for at gå videre med sagen.
- Aftal med din leder (eller din leders leder), hvem der gør hvad i forhold til underretning. Send underretningen hurtigst muligt. Du kan kontakte Familierådgivningen for sparring i den konkrete sag.
- Vis omsorg for barnet. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.

Som leder

Ved mistanke eller konkret viden om vold eller overgreb

- Vurder tyngden af de oplysninger, du har fået fra din medarbejder, forældrene til barnet eller andre.
- Hvis du får konkret viden om et overgreb begået af en ansat, skal du straks sende en underretning til Familierådgivningen.
- Da der er tale om en personalesag, skal du koordinere det videre forløb i samarbejde med Task Force. Tag derfor straks kontakt til din nærmeste leder, som sikrer videre kontakt til Task Force (læs mere om Task Force på næste side).
- Orientering af forældre sker efter nærmere aftale med Task Force. Det aftales nærmere her, hvem der henvender sig til forældrene.
- Du skal, i samarbejde med Task Force, vurdere om og hvornår det er relevant at orientere øvrige ansatte, de andre forældre, bestyrelsen m.fl.
- I disse sager skal du huske, at der er flere hensyn at tage:
 - Hensynet til barnet eller den unge
 - Hensynet til de øvrige ansatte, børn, unge og forældre
 - Hensynet til den medarbejder, som er mistænkt for at have begået overgreb

Udtal dig ikke til pressen

Pressehenvendelser i sager om vold eller overgreb begået af ansatte i Esbjerg Kommune håndteres af direktørerne for Børn & Kultur eller Borger & Arbejdsmarked, alt efter hvor volden eller overgrebet har fundet sted, samt hvor den mistænkte medarbejder er ansat.

Task Force

Task Force er en særligt nedsat gruppe, som har til opgave at vurdere, drøfte og håndtere sager, hvor der er mistanke eller konkret viden om, at en medarbejder har begået overgreb mod et barn eller en ung.

Task Force har det personalemæssige ansvar i sagen og inddrages så tidligt som muligt i forløbet for at sikre den tværfaglige koordinering og en objektiv vurdering af sagen. Task Force planlægger og beslutter forløbet i sagerne, herunder:

- Om der skal ske en politianmeldelse af den pågældende medarbejder.
- Strategi for pressehåndtering.
- Kontakt til barnets eller den unges forældre.
- Information til de øvrige medarbejdere på skolen/institutionen/tilbuddet, hvor den pågældende medarbejder er ansat.
- Information til de øvrige forældre på skolen/institutionen/tilbuddet, hvor den pågældende medarbejder er ansat.
- Håndteringen af den pågældende medarbejder, der er under mistanke for at have begået overgreb.

Samtidig er Task Force et vigtigt rum for sparring for den enkelte leder, som ofte står for den direkte kontakt til de relevante parter i sagen. Task Force fungerer også som støtte for lederen, særligt i situationer, hvor der skal ydes en stor indsats for at genoprette tilliden i forældregruppen og hos de øvrige medarbejdere.

Task Force består af faste deltagere i form af HR- og administrationschefen, en personalejurist, sektionslederen for Modtagelsen i Familierådgivningen, samt personalelederen for den medarbejder, som er under mistanke. Derudover indgår relevante ledere og chefer inden for den pågældende medarbejders ansættelsesområde, alt efter hvor medarbejderen er ansat. Mere information findes på EK-nettet.

Hvad sker der, når Familierådgivningen modtager en underretning om vold eller overgreb?

Underretninger på børn og unge i Esbjerg Kommune håndteres af Team Modtagelsen i Familierådgivningen, som skal vurdere barnets/den unges sikkerhedsbehov og risiko for at blive udsat for yderligere overgreb. I forbindelse med vurderingen, benyttes en fast model for kategorisering af underretninger, som sikrer, at der altid handles rettidigt og korrekt på en underretning. Team Modtagelsen skal lave vurderingen inden for 24 timer efter

modtagelse af en underretning og fordele sagen til en rådgiver. Familierådgiveren tager herefter stilling til, om der skal tilbydes støtte til barnet eller den unge og familien, og i så fald hvilken støtte, der skal tilbydes. Hvis situationen er akut og barnets sikkerhed er i fare, kan Familierådgivningen iværksætte en akut handling, fx midlertidig anbringelse af barnet eller den unge, mens sagen behandles. Familierådgivningen samarbejder med både Børnehus Syd og Syd- og Sønderjyllands Politi, som bl.a. kan hjælpe med at foretage en kvalificeret vurdering af det akutte handlingsbehov.

Om Børnehusene

Børnehusene er en landsdækkende ordning, hvor sociale myndigheder, politi og sundhedsfagligt personale samarbejder og koordinerer indsatsen i sager, hvor børn har været udsat for vold og overgreb. Børnehusene kan yde krisesamtaler til barnet/den unge og nære omsorgspersoner. Børnehusene kan desuden udrede barnets/den unges støtte- og behandlingsbehov i relation til volden eller overgrebet. Hvis et barn eller en ung skal videoafhøres af politiet, foregår afhøringen i et børnehus.

I Region Syddanmark samarbejder vi med Børnehus Syd i Odense, der har en satellit i Esbjerg.

Der oprettes en børnehussag i sager om vold og overgreb, der har sådan en karakter, at politiet eller sygehuset involveres i sagen, og hvor der er mistanke om strafbare forhold.

Samtale med barnet eller den unge

Ved underretninger om vold eller overgreb, skal rådgiveren, jf. Barnets Lov § 137, stk. 3, have en samtale med barnet eller den unge. I nogle tilfælde kan/skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og uden dennes tilstedeværelse. Det betyder ofte, at rådgiveren vil komme ud i daginstitutionen eller skolen for at tale med barnet eller den unge uden, at forældrene er orienteret.

Medmindre mistanken retter sig mod forældrene, inddrages forældrene efterfølgende med henblik på at drøfte underretningen og aftale de næste sagsbehandlingsskridt.

Hvilke informationer har du ret til at få, hvis du har lavet en underretning?

Som underretter modtager du en skriftlig kvittering inden for seks arbejdsdage, hvor det fremgår, hvem der er rådgiver på sagen.

Hvis oplysningerne er relevante for din arbejdsfunktion eller relation til barnet eller den unge, modtager du også en tilbagemelding på, om din underretning har givet anledning til afgørelse om børnefaglig undersøgelse eller iværksættelse af foranstaltninger. I nogle tilfælde kan du ydermere få en orientering om hvilken type foranstaltning, der er iværksat. Tidspunktet for tilbagemelding og graden af oplysninger, der videregives til dig, afhænger af den konkrete sag. Hvis du som underretter har behov for at få en tilbagemelding tidligere end du får den tilsendt, er

du velkommen til at kontakte rådgiveren på sagen, som vil vurdere, hvorvidt der kan gives oplysninger om sagen på det pågældende tidspunkt.

Familierådgivningen er opmærksom på, at der kan opstå udfordringer i forældresamarbejdet på skoler eller tilbud, der har sendt en underretning om mistanke om vold eller overgreb begået af forældrene. Derfor vil rådgiveren så vidt muligt orientere skolen eller tilbuddet, når forældrene er blevet orienteret om underretningen. Dette vil dog altid være afhængigt af en vurdering af den konkrete sag, da der kan være sager, hvor en sådan orientering ikke er hensigtsmæssig at give.

Organisering af beredskabet i Esbjerg Kommune

Denne beredskabsplan definerer rammerne for at forebygge og håndtere vold og overgreb mod børn og unge i Esbjerg Kommune. Beredskabet skal forankres og vedligeholdes på alle institutioner og afdelinger, hvor der er børn og unge. Det er vigtigt, at alle, der arbejder med børn og unge i Esbjerg Kommune, kender tegn og signaler på vold eller overgreb – og ved, hvordan de skal handle i de pågældende situationer. Derfor skal beredskabet være i både ledernes og medarbejdernes bevidsthed, og det skal anvendes i hele organisationen.

Inspiration til din arbejdsplads

For at sikre og fastholde kendskabet til beredskabsplanen og handlevejledningerne, kan du som leder med fordel inkludere beredskabsplanen i et årshjul og fx stille skarpt på bestemte temaer som "Dilemmaer vedrørende skærpet underretningspligt" eller "Tidlig opsporing" eller noget tredje, der er relevant for din arbejdsplads.

Det er også en god idé at gøre beredskabsplanen til en fast del af oplæringen af nye medarbejdere.

Chefgruppen på tværs af Børn & Kultur og Borger & Arbejdsmarked koordinerer kommunikationen om beredskabsplanen på tværs af kommunen og til de relevante eksterne aktører.

Opfølgning og vedligeholdelse af beredskabsplanen

Esbjerg Kommune skal revidere beredskabsplanen mindst hvert fjerde år, jf. Barnets Lov § 15.

Derudover har chefgruppen på tværs af Børn & Kultur og Borger & Arbejdsmarked besluttet, at den tværgående arbejdsgruppe for beredskabsplanen skal mødes en gang årligt for at sikre, at beredskabsplanen er opdateret og fortsat kan fungere som et centralt redskab for fagpersoner i arbejdet med at forebygge og håndtere sager med vold og overgreb mod børn og unge i Esbjerg Kommune. Eventuelle justeringer i planen skal godkendes i chefgruppen på tværs af Børn & Kultur og Borger & Arbejdsmarked.

Vigtige kontaktinformationer

Familierådgivningen, Modtagelsen: **7616 3508**

Åbningstider:

Mandag – onsdag: 08:00-15:30

Torsdag: 08:00-17:00

Fredag: 08:00-13:30

Uden for åbningstiden kan politiet kontaktes på telefon **114**

Politiet kan herefter stille om til den sociale bagvagt